

مدیریت ورزشی - پاییز ۱۳۹۲
دوره ۵، شماره ۳- صص: ۳۶-۲۱
تاریخ دریافت: ۹۱/۰۲/۱۲
تاریخ تصویب: ۹۱/۰۷/۰۱

شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی

۱. مسعود نادریان جهرمی^۱ - ۲. حسین پور سلطانی زرنندی - ۳. الهام روحانی
۱. دانشیار دانشگاه اصفهان، ۲. استادیار پژوهشکده تربیت بدنی، ۳. کارشناس ارشد دانشگاه اصفهان

چکیده

هدف کلی پژوهش شناسایی و ارائه شاخص‌ها و استانداردهای مورد نیاز برای مدیریت ایمنی اماکن و فضاهای ورزشی بود. شاخص‌ها به روش دلفی از طریق مجموعه‌ای از مصاحبه‌ها و پرسشنامه شناسایی شدند. ابزار اندازه‌گیری مصاحبه و پرسشنامه تعدیل‌یافته پانتزا و همکاران (۲۰۰۳) بود که پایایی آن ۰/۸۹ به‌دست آمد. برای انتخاب شرکت‌کنندگان برای هر دو مورد مصاحبه و پرسشنامه از نمونه‌های هدفمند انتخاب شد. نمونه تحقیق ۲۸۱ نفر شامل مدیران ورزشی، انتظامات، داوران ورزشی و کارشناسان ورزش و ورزشکاران بودند که به‌طور هدفمند در اصفهان انتخاب شدند. نتایج نشان داد ۱۱ متغیر عمده شامل کنترل محیط بیرونی ورزشگاه‌ها ($M = 4/39$)، ارزیابی شرایط مسابقه ($M = 4/76$)، بازبینی تجهیزات و امکانات ($M = 4/51$)، نصب سیستم‌های محافظت بدنی ($M = 4/41$)، مدیریت خطر ($M = 4/28$)، تدوین قوانین پیشگیری ($M = 4/79$)، تدارک تسهیلات رفاهی ($M = 4/48$)، ارتباطات مؤثر با تماشاچیان ($M = 4/73$)، آموزش ویژه مسئولان امنیتی ($M = 4/88$)، آموزش‌های عمومی تماشاگران و بازیکنان ($M = 4/36$)، مدلسازی و شبیه‌سازی ($M = 3/98$) و کنترل شدید و جلوگیری از ورود مواد منفجره به محیط‌های ورزشی ($M = 3/8$)، از شاخص‌های مهم در مدیریت ایمنی اماکن و فضاهای ورزشی است. همچنین بین شاخص‌های امنیت با احساس راحتی تماشاچیان رابطه معناداری مشاهده شد ($P \leq 0/05$ و $R = 0/294$). میزان تأثیر برابر با ۵۸ درصد است.

واژه‌های کلیدی

شاخص‌های امنیت، استادیوم‌های ورزشی، تماشاچیان، مدیریت خطر، مدیریت بحران.

مقدمه

امنیت اماکن ورزشی و برقراری نظم و انضباط در استادیومها هنگام برگزاری مسابقات، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران ورزشی در شرایط کنونی است. رشد فوق‌العاده ورزش‌های تجاری و برگزاری مسابقات ورزشی در قالب لیگ‌های حرفه‌ای فوتبال، والیبال، گلف، دو و میدانی، بسکتبال، بوکس و دیگر رشته‌های ورزشی میلیون‌ها تماشاچی را به ورزشگاه‌ها می‌کشاند. مردم، ورزش، تیم‌های ورزشی و قهرمانان را دوست دارند و از آنان حمایت و پشتیبانی می‌کنند. رسانه‌ها با تبلیغات وسیع برای جذب تماشاگر و کسب درآمد از طریق ورزش اقدام می‌کنند (۳). تجارت گسترده بازیکنان توسط شبکه‌های تجارت بین‌المللی و نفوذ شرکت‌های بزرگ چندملیتی، بسیاری از بازی‌ها و مسابقات جهانی را تحت نفوذ خود آورده است. در بسیاری از موارد حمایت‌های مالی، خرید و فروش بازیکنان، پخش تلویزیونی و ماهواره‌ای بازی‌ها توسط مؤسسات تجاری و حتی نهادهای دولتی رایج شده (۲). بسیاری از مسابقات به‌صورت زنده از شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای پخش می‌شوند و مردم شاهد صحنه‌های بسیار زیبا، جذاب و خیره‌کننده قهرمانان هستند. در کنار این همه زیبایی و شور و نشاط متأسفانه صحنه‌های زشت و ناهنجار مشاهده می‌شود. موارد متعددی از پرتاب یا انفجار مواد منفجره مثل بمب‌های دست‌ساز در میدان‌های ورزشی در حین برگزاری مسابقات فوتبال افتاده است. زد و خورد بین هواداران باشگاه‌ها و دعوای خیابانی امنیت اجتماعی را به خطر می‌اندازد و زیبایی‌های ورزش را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۴).

بررسی‌ها نشان می‌دهد در ایران و در مسابقات لیگ برتر فوتبال در بسیاری از مسابقات درگیری مکرر و تماشاچیان با یکدیگر و نیروهای امنیتی، ضرب و شتم و مجروحیت تماشاچیان و بازیکنان، پرتاب اشیای خطرناک به داخل زمین بازی، بر زبان آوردن الفاظ رکیک از طرف تماشاچیان و بازیکنان و مریبان، حمله به وسایل و تجهیزات ورزشگاه‌ها مانند صندلی‌ها و به‌طور کلی خشونت هم در بین تماشاچیان و هم بازیکنان افزایش یافته است. این موارد بسیار نگران‌کننده و شرم‌آور است (۱۰، ۷، ۴، ۳). از این‌رو در همه مسابقات و برای اجرای همه برنامه‌های ورزشی اقداماتی ضروری به‌منظور اطمینان از امنیت در استادیومها و محوطه ورزشگاه‌ها در برابر حوادث احتمالی باید انجام گیرد. در بسیاری از کشورها موضوع برقراری امنیت در مسابقات در اولویت قرار گرفته است.

انجمن اروپایی امنیت در ورزش (ESSA) در سال ۲۰۰۵ تأسیس شد و تمامی کشورهای اروپایی به عضویت آن درآمدند و در تلاشی هماهنگ برای امنیت ورزشگاه‌ها و مسابقات از طریق اعزام گروه کارشناسان و نظارت بر اجرای قوانین امنیتی اقدام می‌کنند. این انجمن با نهادهایی مانند فیفا (FIFA)، یوفا (UEFA) و IOC) ارتباط دارد و خواستار اعمال استانداردها در برگزاری مسابقات است. مرکز بین‌المللی برای امنیت در ورزش فعالیت جهانی خود را در سه حوزه آموزش، تحقیقات و حمایت و پشتیبانی در پنج قاره توسعه داده و سه راهبردها به منظور برقراری امنیت در محیط‌های ورزشی و مسابقات ارائه داده است.

ایجاد یک شبکه بین‌المللی از کارشناسان برجسته امنیتی در ورزش، مستندسازی و رسیدن به اشتراکات برای حفظ حرکت بین‌المللی ورزش و توسعه فناوری ورزش و درک مسائل منحصر به فرد و رفتاری باتوجه به ویژگی‌های منطقه‌ای برای توسعه امنیت اتخاذ کرده‌اند (۱۸). نهادهای ورزشی با همکاری پلیس و دیگر نیروهای امنیتی با برنامه‌ریزی و تلاش مستمر و با صرف هزینه استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی را در برابر اتفاقات احتمالی فاجعه آمیز و نابهنجار تجهیز می‌کنند. با این وصف مشاهده می‌شود استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی هنگام مسابقات امنیت کامل ندارند و بسیاری از ورزشکاران و مربیان با ترس و وحشت به سالن‌های ورزشی می‌روند. این موضوع تأثیر منفی در عملکرد تیم‌های ورزشی دارد و میزان آسیب‌های ورزشی نیز افزایش می‌یابد. بدیهی است ارزیابی و کنترل موارد خطرناک، احساس راحتی و نشاط و امنیت تماشاچیان در محیط‌های ورزشی را به‌همراه دارد و مشارکت ورزشکاران و استقبال تماشاچیان از مسابقات با افزایش امنیت در همه سطوح بهبود پیدا می‌کند (۲۴، ۱۹). با وجود این، قانون‌شکنان به‌منظور ایجاد پیامدهای مضر و صدمه‌ساز اجتماعی برای آسیب به ورزش و آلوده کردن محیط‌های ورزشی سوء استفاده می‌کنند (۷). در نتیجه هدف اساسی مدیران و مسئولان ورزشی ارزیابی موارد ایمنی و به‌روز کردن آموزش امنیت و ایمن‌سازی همه محیط‌های ورزشی است.

متخصصان بر این باورند که بهترین و مناسب‌ترین شیوه برای ایجاد امنیت قبول شعار «آموزش بهترین هدایتگر است» می‌باشد. به این منظور اقدامات آموزشی مفیدی برای ایجاد آرامش و امنیت در محیط‌های ورزشی انجام گرفته است. رسانه‌ها در آموزش مخاطبان، هواداران و تماشاچیان در زمینه‌های مختلف مانند اشاعه تفکر برد - برد و تأکید بر تلاش‌های جسمانی و برنامه‌های تیمی برای کسب پیروزی، تحمل و افزایش ظرفیت و قبول شکست برای کنترل اغتشاشات و کاهش ناهنجاری‌های رفتاری مؤثر است (۱۲).

به دلیل اهمیت امنیت در ورزشگاه‌ها پیشنهاد شده است که پوسترها و عکس‌های آموزشی جذاب و بزرگ در داخل و خارج از ورزشگاه‌ها که نشان‌دهنده وجود امنیت در آنجاست، نصب شود (۱۳).

پنترتا و همکاران^۱ (۲۰۰۴) مواردی برای بهبود امنیت در ورزشگاه‌ها و استادیوم‌های ورزشی شناسایی کردند. آنان نیاز به ارتباطات مؤثر با تماشاچیان و ارزیابی دقیق برنامه‌های قبل از شروع مسابقه و آموزش‌های لازم نیروهای ویژه برای عکس‌العمل‌های اضطراری در زمان بروز حادثه با حمایت و همکاری همه افراد و دولت را لازم دیدند. به علاوه مجموعه نیروهای انسانی در ورزش (بازیکنان، تماشاچیان، مربیان و داوران) و پلیس و نیروهای خدماتی باید به نقش و حیطه وظایف و مسئولیت‌های خود آشنا باشند (۱۵). آمادگی برای عکس‌العمل سریع و به موقع در مقابل تحرکات و رفتارهای اوباشگران، آموزش و به‌کارگیری نیروهای امنیتی ماهر در مکان‌های حادثه‌خیز در ورزشگاه‌ها و سالن‌ها برای عکس‌العمل‌های به‌موقع ضروری است. اما در هر شرایط آموزش و شناخت وظایف باید برای همه نیروها در اولویت باشد.

دوریس و فوستر^۲ (۲۰۰۵) اظهار می‌کنند برای افزایش ضریب امنیت در اماکن ورزشی، کارمندان اداره امنیتی و نیروهای ضربت همه‌ساله آزمون آمادگی جسمانی بدهند (۱۵). انجمن جهانی مدیران ورزشی^۳ (IASM) معتقد است که بهترین و مؤثرترین گزینه، شناسایی کلیدهای امنیت برای جایگاه‌های ورزشی، سالن‌ها و محیط‌های ورزشی آموزش ویژه نیروهاست. این نیروها شامل مدیران، مربیان، داوران، ورزشکاران و نیروهای امنیتی هستند (۱۹).

هارست، زوبیک و سینوکیس^۴ (۲۰۰۵) این سؤال را مطرح می‌کنند که آیا استانداردهای اماکن و فضاهای ورزشی برای مبارزه با اهداف بالقوه اوباشگران منطقی است یا خیر؟ و نتیجه می‌گیرند که استانداردهای اماکن ورزشی در وهله اول برای جلوگیری از آسیب‌های ورزشی و بهبود عملکرد بازیکنان و افزایش درآمد باشگاه‌ها از طریق بلیت فروشی و در مرحله بعد به جلوگیری از اغتشاشات و ایجاد آشوب توسط اوباشگران کمک می‌کند (۲۰).

1 . Pentera. M.J & et al

2 . Doerries.D.B & Foster

3 . International Association Sport Management

4 . Hurest, R, Zubeck & Pratsinokis

نیود ملاک‌های استاندارد برای سالن‌های ورزشی ممکن است ناشی از عوامل متعدد از جمله وضعیت نامطلوب اماکن و سالن‌های ورزشی در طراحی و ساخت، عدم حساسیت مربیان در رعایت نکردن قوانین توسط بازیکنان و عدم آمادگی کامل مدیران برای برگزاری مسابقه باشد (۱۲، ۹، ۶).

بعد از مطالعات گسترده از اهداف ایمن‌سازی سالن‌ها، آموزش ارزیابی خطرها و مهارت کارها در مدیریت طراحی موارد ایمنی مورد تأکید قرار گرفت. محقق با مطالعات گسترده در زمینه امنیت ورزشگاه‌ها و مشاهده مستقیم بیش از ۱۵۰ مسابقه در رشته‌های مختلف ورزشی و بررسی آسیب‌شناسانه حوادث در ورزشگاه‌ها، توانایی معرفی حوزه‌های اندازه‌گیری ایمنی را به دست آورد. این حوزه‌ها شامل کنترل محیط، ارزیابی شرایط مسابقه، بازبینی براساس چک لیست، بررسی تجهیزات و امکانات، نصب سیستم‌های محافظت بدنی، مدیریت خطر، مدیریت زمان، تسهیلات رفاهی، ارتباطات، آموزش ویژه مسئولان ایمنی، آموزش‌های عمومی تماشاگران و بازیکنان، مدلسازی و شبیه‌سازی و کنترل و دور کردن مواد منفجره از محیط‌های ورزشی بود. دو سؤال اساسی که در این تحقیق بررسی می‌شوند عبارتند از:

۱. برای مدیریت ایمنی وسایل، تجهیزات و اماکن و تأسیسات ورزشی به چه استانداردهایی نیاز است؟

۲. در فرایند مدیریتی چه مراحل از استانداردها در ایمن‌سازی اهمیت دارد؟

به رغم اهمیت برقراری امنیت در مسابقات که در ارتقای سطح کیفی و فنی ورزش و حمایت بیشتر تماشاچیان نقش تعیین‌کننده دارد، در ایران تحقیق نظام‌یافته‌ای در این زمینه انجام نگرفته است. هدف اصلی این پژوهش معرفی و ارائه ملاک‌ها و استانداردها در ایمن‌سازی سالن‌ها و اماکن ورزشی و ارزیابی سطوح اهمیت این استانداردها براساس نگرش پاسخگویان است. معرفی استانداردها برای کمک به تیم‌های مدیریتی به‌منظور ایمن‌سازی سالن‌ها و اماکن ورزشی است. نتایج این تحقیق همچنین برای ایجاد محیط امن و راحت برای تماشاچیان و کمک به ایجاد ثبات و آرامش در محیط‌های ورزشی در سراسر کشور مؤثر است.

روش تحقیق

روش تحقیق توصیفی و از شاخه تحقیقات میدانی است که به روش دلفی (استفاده از دیدگاه‌های افراد متخصص و صاحب نظر) انجام گرفته است.

تحقیق دارای دو مرحله است. در مرحله اول ۱۹ متخصص در حوزه‌های مختلف (نماینده سازمان لیگ برتر، نماینده حراست، داور و مربی فوتبال، نیروی انتظامی، مدیر استادیوم و ورزشکاران نخبه) در سال ۱۳۹۰ در شهر اصفهان انتخاب و برای به دست آوردن شاخص‌های اولیه و استانداردها مصاحبه شدند. آنان در مدیریت مسابقات ورزشی سابقه داشتند. از افراد پرسیده می‌شد چه شاخص‌ها و استانداردهایی در حوزه‌های امنیتی مسابقات را درک کرده که برای ایمن‌سازی اماکن و فضاهای ورزشی مؤثر و مهم است؟ سؤالات هم در حوزه سخت‌افزاری و هم در برنامه‌های ورزشی تنظیم شد. از پرسشنامه پانترا و همکاران (۲۰۰۳) نیز استفاده شد. آنان در مجموع ۹۴ شاخص کلی را پیشنهاد کردند. پس از استخراج نتایج مصاحبه‌ها و حذف موارد تکراری و تعدیل دیدگاه‌ها، هر شاخص در حوزه مربوط قرار گرفت. شاخص‌ها در یازده حوزه به صورت کلمات کلیدی گنجانده شد. در مرحله بعد مجدد از نظرهای ۲۰ نفر از متخصصان ورزشی برای بازنگری فهرست مقدماتی شاخص‌ها و استانداردها و اصلاحات استفاده شد. در نهایت ۵۲ شاخص و معیار در یازده حوزه قرار گرفت. در مرحله دوم پرسشنامه‌ای با ۵۲ سؤال تنظیم شد. از پاسخگویان خواسته شده بود میزان موافقت خود را در مقابل هر سؤال براساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم، اعلام کنند. روایی پرسشنامه توسط متخصصان تأیید شد و پایایی آن در مطالعه مقدماتی (۳۰ نفر) از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد. جامعه آماری شامل مدیران تأسیسات و سالن‌های ورزشی، ورزشکاران، نیروهای امنیتی و انتظامی و کارشناسان ورزشی و مسئولان استادیوم‌ها و داوران و مربیان مسابقات حاضر در لیگ برتر رشته‌های مختلف ورزشی در اصفهان در سال ۱۳۹۰ بود که از بین آنان ۲۸۲ نفر به عنوان نمونه آماری به صورت هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها از طریق SPSS تجزیه و تحلیل شد. میزان اهمیت هر شاخص از طریق آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) به دست آمد. محقق سطوح ۳ یا کمتر از آن را حذف کرده و میزان اهمیت بالای میانگین را بیان می‌کند.

نتایج و یافته‌های تحقیق

جدول ۱ - تجزیه و تحلیل همبستگی بین شاخص‌های ایمنی و احساس راحتی تماشاچیان

متغیرهای تحقیق	R	ضریب رگرسیون (B)	سطح معناداری	مقدار t	سطح معناداری	ضریب تأثیر (مجذور اتا)	توانایی آزمون
کنترل محیط	۰/۲۱۸	۰/۴۵۶	۰/۰۲۴	۳/۳۵۷	۰/۰۲۲	۰/۰۰۲	۰/۱۶۴
ارزیابی تأسیسات	۰/۱۶۳	۰/۳۱۸	۰/۰۴	۲/۵۲۶	۰/۰۴۲	۰/۰۵۱	۰/۰۳۶
ارزیابی شرایط مسابقه	۰/۲۳۴	۱/۴۱۸	۰/۰۳	۲/۷۲۴	۰/۰۰۴	۰/۰۸	۰/۴۰۹
سیستم‌های پشتیبانی	۰/۲۱۹	۰/۵۲۹	۰/۱۳۲	۳/۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۶۴
مدیریت خطر	۰/۱۲۱	۰/۳۲۱	۰/۰۴۸	۲/۸۰۱	۰/۰۵۳	۰/۰۰۹	۰/۱۲۹
ارتباطات	۰/۱۶۹	۰/۱۸۹	۰/۳۲	۲/۸۲۶	۰/۰۵	۰/۰۱۲	۰/۲۶۳
پاکسازی مواد منفجره	۰/۱۱۸	۰/۴۵۶	۰/۱۲۴	۳/۳۳۹	۰/۴۸۵	۰/۰۷۴	۰/۲۳۵
آموزش و الگوسازی	۰/۲۶۱	۰/۲۷۱	۰/۰۶۲	۳/۶۲۵	۰/۰۲	۰/۰۰۶	۰/۲۳۱
احساس راحتی تماشاچیان	۰/۲۹۴	۰/۲۱۶	۰/۰۰۶	۴/۸۵۱	۰/۰۰۵	۰/۵۸۸	۰/۹۶۱

جدول ۱ نشان می‌دهد رابطه معناداری بین شاخص‌های امنیت با احساس راحتی تماشاچیان وجود دارد ($P \leq 0/05$ و $R = 0/294$). میزان تأثیر برابر با ۵۸/۸ درصد است، یعنی ۵۹ درصد واریانس (شاخص‌های امنیت) مربوط به واریانس نمره‌های احساس راحتی تماشاچی و برعکس است. به عبارت دیگر، مجذور آنها با مجذور ضریب همبستگی بین نمره‌های احساس راحتی تماشاچی و نمره‌های شاخص‌های امنیت مشابه است. توانایی آزمون برابر با ۰/۹۶ است، یعنی با ۹۶ درصد اطمینان موارد بالا تأیید می‌شود. همچنین نتایج نشان می‌دهد سه متغیر ارزیابی شرایط مسابقه، سیستم‌های پشتیبانی و ارزیابی تأسیسات و اماکن ورزشی قبل از مسابقه با احساس راحتی تماشاچی رابطه معنادار دارند.

جدول ۲ - میانگین اولویت شاخص‌های امنیت

اولویت	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌های مدیریت ایمنی
۱	$\pm 0/537$	۴/۷۹	کنترل محیط
۲	$\pm 0/402$	۴/۷۲	آموزش وظایف نیروها از طریق رسانه‌ها
۱۱	$\pm 0/445$	۴/۰۸	ارزیابی ایمنی تأسیسات و تجهیزات
۵	$\pm 0/686$	۴/۷۵	سیستم‌های پشتیبانی
۳	$\pm 0/471$	۴/۷۱	مدیریت بحران
۶	$\pm 0/356$	۴/۶۱	ارتباطات
۸	$\pm 0/594$	۴/۳۱	تدوین قوانین مجازات
۴	$\pm 0/304$	۴/۶۶	الگوسازی
۱۳	$\pm 0/621$	۳/۰۸	پاکسازی محیط از مواد منفجره
۹	$\pm 0/489$	۴/۲۲	آموزش ویژه برای امنیت
۷	$\pm 0/307$	۴/۳۷	برقراری امنیت از طریق پلیس
۵	$\pm 0/551$	۴/۶۱	کنترل دقیق تماشاچیان
۱۲	$\pm 0/386$	۴/۰۱	نصب علائم هشداردهنده
۱۰	$\pm 0/714$	۴/۱۹	ارزیابی برنامه قبل از مسابقه

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که توزیع امتیازات، اولویت‌ها و فراوانی‌های هر کدام از شاخص‌های ایجاد امنیت در ورزشگاه‌ها متفاوت است. کنترل محیط‌های ورزشی با میانگین ۴/۷۹ اولویت اول و پاکسازی محیط‌های ورزشی از مواد منفجره با میانگین ۳/۲۸ در اولویت چهاردهم است.

شاخص‌های کنترل محیط

پاسخگویان معتقدند که شاخص‌های کنترل شرایط باید ناهمواری‌های زمین و مستعمل بودن تجهیزات (M = ۴/۳۹)، حضور پلیس آموزش‌دیده قبل و بعد از مسابقه (M = ۴/۳۷)، نظافت و زیبایی محیط داخلی ورزشگاه‌ها (M = ۴/۳۶)، به‌روز کردن سیستم‌های ایمنی و امنیتی (M = ۴/۳۱)، تدابیر امنیتی محیط خارجی اطراف اماکن ورزشی را که شامل ۳۰۰ متر است، تحت پوشش قرار دهند (M = ۴/۰۹)، اهمیت دارند. نتایج نشان داد که استفاده پلیس از امکاناتی مثل سگ‌های تربیت‌شده و باتوم کمترین اهمیت را دارد (M = ۳/۶۲).

شاخص‌های ارزیابی و کنترل تأسیسات و تجهیزات

پاسخگویان معتقدند که مهم‌ترین موارد عبارتند از: جلوگیری کامل از ورود تجهیزات و وسایلی همچون ترقه، کوله پشتی‌های بزرگ، سلاح‌های سرد و ... به استادیوم‌ها و سالن‌ها با میانگین ۴/۷۶، بررسی و شناسایی موانع ورود و خروج (M = ۴/۷۳)، قرار دادن نیروهای امنیتی در هر ورودی (M = ۴/۶۴)؛ اجرای کامل قانون از سوی تماشاگران (M = ۴/۴۹)؛ شناسایی راه‌های ورود و خروج ویژه مربیان و بازیکنان؛ ارتباط منفی همه اجزای ورزشگاه با هم و دسترسی آسان به آنها (M = ۴/۴۵)؛ بررسی دقیق محل مسابقه و تطبیق با چک لیست (M = ۴/۴۵) و بررسی الکترونیکی بلیت‌ها (M = ۳/۶) که اهمیت کمتری دارند.

شاخص‌های شرایط مسابقه

به عقیده پاسخگویان شاخص‌های شرایط مسابقه عبارتند از: تدارک تجهیزات مورد نیاز مسابقه (M = ۴/۵۰)؛ آموزش بازیکنان قبل از مسابقه (M = ۴/۷۳)؛ شیوه‌های نوین کنترل که با فصل قبل تفاوت چشمگیر داشته باشد (M = ۴/۴۵)؛ حمایت از نیروهایی که کنترل را به‌عهده دارند (M = ۴/۳۶)؛ لباس یک‌شکل و جذاب برای همه مأموران و دست‌اندرکاران در زمان مسابقه (M = ۴/۳۶)؛ کنترل سابقه افرادی که به آنها نیاز است، مثل فروشندگان، کارمندان، پیمانکاران، دانشجویان و داوطلبان (M = ۳/۹۱).

شاخص‌های سیستم‌های پشتیبانی

میانگین نمره‌ها در این حوزه از ۳/۸۶ (انتقال تجهیزات قابل انفجار در سالن) تا ۴/۵۹ (روشنایی کامل در همه جای ورزشگاه و کنترل با سیستم دیجیتالی مرکزی)؛ کنترل محیط در حدود ۳۰۰ متر اطراف سالن

($M=4/41$)؛ استفاده از حصارهای مناسب ($M=4/27$) و توانایی کنترل محیط به وسیله دوربین دیجیتالی ($M=4/27$) که اعتبار زیادی دارد؛ جایگاه خبرنگاران در استادیوم باید به سیستم مدیریت امنیتی مجهز باشد ($M=4/57$)؛ سیستم‌های اعلام خطر، کنترل دقیق راه‌ها ($M=4/41$)؛ شناسایی تجهیزات مورد قبول در زمین که پایین‌ترین نمره را در این حوزه دارد ($M=3/91$).

شاخص‌های مدیریت خطر

تدوین قوانین حمایتی هنگام بحران برای عکس‌العمل‌های ضروری ($M=4/48$)؛ ایجاد ستاد پشتیبانی برای بحران ($M=4/45$)؛ گردهمایی‌ها و انجام تمرینات ویژه هر هفته یک بار ($M=4/25$)؛ بررسی دقیق شرایط هر مسابقه به‌طور جداگانه و آموزش ویژه ($M=4/36$)؛ برنامه کمک‌های مردمی هنگام بحران؛ ایجاد محل پزشکی اضطراری؛ برنامه‌های تخلیه سریع هنگام بحران و شیوه‌های امدادسانی در حداقل زمان.

شاخص‌های تسهیلات رفاهی

ایجاد شرایط حمل‌ونقل آسان ($M=4/67$)؛ فروشگاه‌های با کیفیت در محل ($M=4/43$)؛ پارکینگ‌های مناسب و کافی؛ کنترل دقیق سیستم‌های گرمایش و سرمایش بیمه حوادث برای تمام نیروها؛ شناسایی نیازها برای پیشگیری ($M=3/90$).

شاخص‌های ارتباطات

شناسایی سلسله مراتب دستورات ($M=4/76$)؛ نوشتن کامل گزارش‌ها ($M=4/67$)؛ مهارت استفاده از رادیو و بی‌سیم ($M=4/52$)؛ داشتن سیستم ارتباطی قابل اطمینان که در مواقع بحرانی حمایت و پشتیبانی کنند ($M=4/62$)؛ یکی از راه‌های ایجاد امنیت در ورزشگاه‌های بزرگ استفاده از رادیوست که حداقل ۱۰ کانال مستقل داشته باشد ($M=4/67$)؛ برای دستیابی به سیستم ارتباط اضطراری باید از سیستم‌های مرکزی استفاده کرد ($M=4/57$)؛ داشتن ارتباطات قابل اطمینان با شبکه‌های ویدیویی برای ارسال متن‌ها و پیغام‌ها ($M=4/68$)؛ برای مسابقات ورزشی باید از قبل برای مواقع اضطراری آماده باشند و این ارتباطات کنترل شوند ($M=4/64$).

شاخص‌های ایمنی اشخاص

امنیت اشخاص شامل آموزش و برنامه‌هایی برای حفاظت از آنها و آگاهی آنها از وظایف و مسئولیت-هایشان ($M = 4/64$)؛ بیمه افراد از طریق مراجع ذی‌صلاح ($M = 4/55$) و جمع‌آوری اطلاعات شخصی اوباشگران ($M = 4/45$)، از جمله شاخص‌های ایمنی برای برقراری امنیت توسط افراد قدیمی‌تر و باتجربه هستند ($M = 4/50$).

شاخص‌های آموزش مدل و شبیه‌سازی

شاخص‌های آموزش مدل و شبیه‌سازی عبارتند از: کنترل ایمنی تأسیسات جانبی برای ورزشکاران و کارمندان، تعیین صلاحیت برای کنترل اشخاص، نصب علائم هشداردهنده و تابلوهای آموزشی با واژه‌ها و جملات زیبا و مناسب، آموزش ویژه برای افراد راهنما، فروشندگان و داوطلبان ($M = 4/59$)، هدایت و راهنمایی توأم با محبت تماشاچیان ($M = 4/14$)، تدوین دستورالعمل‌های ضروری براساس تجربیات قبلی ($M = 4/55$)، آموزش ورزشکاران در تمرینات ($M = 4/41$).

در طول آموزش، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها و عملیات ایمنی باید آزمایش و تجربه شوند. فرایند تصمیم‌گیری مناسب، ارتباطات اولیه، ثانویه و ضروری از طریق سیستم‌های ویدیو و شبکه.

شاخص‌های کنترل و جلوگیری از ورود مواد منفجره به اماکن ورزشی

پاسخگویان با میانگین بالایی ($M = 4/59$) معتقدند مواد منفجره و محترقه بالقوه خطرناک را باید از استادیوم‌های ورزشی دور نگه داشت. محافظت از اماکن ورزشی در برابر مواد سمی و خطرناک و پاکسازی آنها، بخشی از برنامه‌های امنیت ورزشگاه‌هاست ($M = 4/45$). سگ‌های پلیس و نیروهای امنیتی به آموزش‌های ویژه سلاح‌یابی نیاز دارند ($M = 4/02$).

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه این پژوهش تحقیقی اتفاق نظر در مورد سرمایه‌گذاری همه‌جانبه و توجه ویژه مدیران اجرایی در ایمن‌سازی اماکن و فضاهای ورزشی و آموزش موارد امنیتی به افراد برای برقراری امنیت و افزایش ضریب ایمنی

در مسابقات ورزشی است. مدیران ورزشی و به‌ویژه مسئولان حفاظت و ایمنی باید از استانداردها و شاخص‌ها برای تعیین اولویت‌های ایمنی براساس اهمیت ویژه آن در ورزشگاه‌ها استفاده کنند و با بررسی‌های دقیق، شیوه‌های برقراری امنیت و رفاه در هر مسابقه را ارزیابی نمایند. پیش‌بینی حوادث قریب‌الوقوع و تلاش برای تغییر وضع موجود برای رسیدن به وضعیت مطلوب از طریق رعایت استانداردها و ایمن کردن تأسیسات ورزشی بسیار مهم است. نتایج نشان داد رعایت استانداردها و شاخص‌های امنیتی در پنج حوزه مدیریت بحران، مدیریت خطر و ارتباطات و آموزش، مدلسازی و شبیه‌سازی میانگین بالایی را به خود اختصاص داده است، موضوعی که هاگمن (۲۰۰۵) بر آن تأکید می‌کند.

اجرای مطلوب مسابقات ورزشی نیاز به پاسخ مطمئن و کافی همه مسئولان به موارد ایمنی و شاخص‌های هر حوزه که در تحقیق ارائه شده است دارد. در نتیجه مدیران ورزشی باید امکانات و تسهیلات مورد نیاز برگزاری یک مسابقه را به‌روز کنند. توسعه صنعت استانداردسازی در ورزش به اقتدار قانونی سازمان‌های ورزشی در پیروی اعضا و ارائه برنامه‌های جامع ایمنی در ورزش نیاز دارد، مسئله‌ای که آقای استل (۲۰۰۲) بر آن تأکید می‌کند. مسئولان انتظامات و حراست به‌عنوان یک تیم ایمن‌ساز در حین مسابقات ورزشی تلاش کرده و محیط‌های آرام و ایمنی را برای همه تماشاگران و ورزشکاران فراهم می‌کنند.

نیروهای خدماتی و کارگران ورزشگاه‌ها، ورزشکاران و دیگر نیروها (راهنماها، فروشندگان، مسئولان بلیت و غیره) باید آموزش ببینند و در مواقع حساس با پلیس امنیتی در برقراری نظم و ایجاد امنیت همکاری کنند. چنین نتایجی در تحقیقات گوس و همکاران (۲۰۰۵)، هاگمن (۲۰۰۵) و باگناتو (۲۰۰۱) مشاهده می‌شود. البته پاسخ‌های اضطراری به وقایع احتمالی باید آموزش داده شود و امکانات و تسهیلات به‌روز باشد. تمرینات آمادگی نیروهای امنیتی باید مداوم باشد و به بازآموزی و تمرین قبل از شروع مسابقات به‌ویژه مسابقات حساس نیاز دارد. نکته مهم این است که مدیران مسابقات باید همه مواردی که احتمال بروز حادثه دارد، پیش‌بینی و براساس چک لیست کنترل کنند. ابتکار عمل در بحران و هماهنگی بین نیروها باید در دست مدیر باشد. در صورت تکرار حوادث، برنامه‌های درسی و اعطای گواهینامه‌های ایمنی برای مدیران مسابقات ورزشی در این زمینه پیشنهاد می‌شود. علاوه بر استانداردسازی اماکن و فضاهای ورزشی در آینده ممکن است پژوهش‌هایی در زمینه مواردی از

استانداردسازی‌های ایمنی جدید در فروشگاه‌های ورزشی، بازارهای ورزشی، امور مالی ورزش و آیین‌نامه مدون و جامع برای خرید و فروش ورزشکاران بین‌باشگاهی انجام گیرد.

افزایش تلاش برای ایمن‌سازی در مسابقات ورزشی ممکن است در برخی کارها اثر مخالف داشته باشد. سازمان‌های ورزشی برای بهبود ایمنی در مسابقات ورزشی باید هزینه‌های زیادی خرج کنند، اما برخی مدیران در این مورد تردید دارند. تجزیه و تحلیل آثار اقتصادی ناشی از یک حادثه و نتیجه زیانبار آن در مسابقات ورزشی آینده این شک را از بین می‌برد. تحلیلگران ورزشی باید اطلاعات مستند از موارد ایمنی و شاخص‌های علمی و معتبر استانداردسازی برای سازمان‌ها و باشگاه‌های ورزشی تهیه کنند تا توجه آنها را به سرمایه‌گذاری در ایمنی و استانداردسازی اماکن و فضاهای ورزشی معطوف دارند، زیرا احساس امنیت و رضایت تماشاچیان به‌عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین منبع درآمد باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی با ایجاد محیط آرام و ایمن محقق می‌شود و در نتیجه افزایش تعداد آنان را به دنبال خواهد داشت.

منابع و مأخذ

۱. اصفهانی، نوشین. (۱۳۹۰). "امنیت و جایگاه آن در صنعت جهانگردی ورزشی". مجله پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، سال اول، شماره ۲، صص: ۸۰ - ۶۹.
۲. سادات میریان، مریم. دل فرح، مسعود. مشیری، بهزاد. (۱۳۹۰). "پیشنهاد طراحی یک سیستم جامع مدیریت دانش و تجربه با استفاده از رویکرد ترکیب اطلاعات جهت تسهیل مدیریت بحران". فصلنامه علمی تخصصی دانش مدیریت بحران، سال اول، شماره دوم، ص: ۲۱۵.
۳. روزنامه اطلاعات (۱۳۹۰، دوشنبه ۱۳ مهر)، اخبار و حوادث ورزشی، شماره ۲۴۳۹۶، ص: ۱۴.
۴. روزنامه ایران (۱۳۹۰، ۲۸ اسفند)، اخبار و حوادث ورزشی، شماره ۵۰۳۸، ص: ۱۲.
۵. روزنامه کیهان (۱۳۹۱، اول تیر)، حوادث ورزشی، شماره ۲۰۲۳۷، ص: ۹.

۶. علی وند، علی نور (۱۳۸۶). "بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان. صص: ۸-۹.
۷. قوام، عبدالعلی. (۱۳۸۹). "چگونگی استفاده از الگوهای ارتباطی برای برقراری نظم و امنیت اجتماعی شهروندان". مجله نظم و امنیت اجتماعی، شماره ۱، صص: ۱۶-۲.
۸. ملک پور، اسداله (۱۳۷۹). "بررسی عوامل مؤثر بر احساس نارضایتی تماشاچیان فوتبال شهر اصفهان". پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد خوراسگان. صص: ۹-۱۰.
۹. محسنی، رضاعلی (۱۳۸۸). "تحلیل جامعه‌شناختی امنیت اجتماعی و نقش آن در کاهش جرم و آسیب‌های اجتماعی". مجله نظم و امنیت اجتماعی، شماره ۴، صص: ۴۹-۳۴.
۱۰. نادریان جهرمی، مسعود. (۱۳۸۸). "مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های ورزشی". انتشارات مجتمع آموزش عالی جهرم. صص: ۶۷-۶۹.
۱۱. نیکبخت، عبدالحمید. (۱۳۸۳). "آسیب‌شناسی رفتار تماشاچیان مسابقات ورزشی". پایان‌نامه کارشناسی ارشد گروه علوم اجتماعی، دانشگاه اصفهان. ص: ۸.
۱۲. نادریان جهرمی، مسعود (۱۳۹۰). "اخلاق در ورزش". انتشارات پژوهشکده تربیت بدنی، تهران. صص: ۳۱-۳۵.

13. Bagnato, A. (2001). "Stadium security bolstered nationally. FAA bans aircraft from flying over Michigan's game". *Chicago Tribune*. Retrieved september 29, 2005. From: <http://www.ebscohost.com/>

14. CNN.com. (1996, July 27). "Sources: arrest in Olympic bombing could occur within days". Retrieved september 15, 2005. From: <http://www.cnn.com/US/9607/27/blast.am/index.html>

15. Doerries, D. B. and Foster, V. A. (2005). "Essential skills for novice structural family therapists: a delphi study of experienced practitioners"

- perspectives*". *The family journal: counseling and therapy for couples and families*. 13(3). P. 259-265. (on line). Available: <http://tfj.sagepub.com/cgi/reprint/13/3/259>
16. Estell, L. (2002). "A banner year for stadiums?" *Security concerns could put an end to stadium fly – overs*. *Incentive*, 176 (12), 8. Retrieved september 29, 2005. From: <http://www.ebscohost.com>
17. Goss, B. D. Jubenville, C.B., and MacBeth, J. L. (2005). "Primary principles of poststadium security in the united states: tranatlantic implications from British practices". (on line). Available on: www.iaam.org/CVMS/Post%20911%20Stadium%20Security.doc
18. Haggmann, D. J. (2005, October, 30). "Black hole in America's heartland. Northeast intelligence network". Retrieved july 20, 2006. From: <http://www.homelandsecurityus.com/site/modules/news/article.php?storyid=16>
19. Hurst, R., Zoubek, P., and Pratsinakis, C. (n.d). "American sports as a target of terrorism: the duty of care after september 11th." (on line). Available: www.mmwr.com/uploads/UploadDocs/publications/American%20Sports%20As%200A%20Target%20Of%20Terrorism.pdf
20. Lipton, E. (2005, March 16). "U.S. Report lists possibilities for terrorist attacks and likely toll *New York times*". section A, Column 2. Page 1.
21. Mason, A. (2008). "Security management for stadiums: NFL's". No. 1, Priority. *NFL.com*. Retrieved September 13, 2007. From: http://www.nfl.com/news/2009/security_092001.html.
22. Official 2006 NCAA Football records book. (on line). Available on: http://www.ncaa.org/library/records/football_records_book/2006/2006_d1_football_records.pdf
23. Pantera, M. J. et al (2003). "Best practices for game day security at athletic and sport venues". *The sport journal*. 6 (4). (on line). Available: http://www.thesportjournal.org/2003Journal/Vol6_No4/security.asp.
24. Theodorakis, N. D. D. L. Wann et al (2010). "Translation and initial validation of the portuguese version of the sport spectator identification scale". *North American journal of psychology*. 12 (1): PP:67-80.

25. Thurber, M. (1998). *“The essence of deming 3 day workshop (May 26-28)”*. Meta – Quality Institute, San Francisco.

